

UUDENKAUPUNGIN KAUPUNKI

- Oikeenlaista kemiaa

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2022

Tarkastuslautakunta 2.6.2023
Kaupunginvaltuusto 12.6.2023

SISÄLLYSLUETTELO

1. PUHEENJOHTAJAN ”OMAST VINKKELIST”	1
2. TARKASTUSTOIMINTA	5
2.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät ja tavoitteet	5
2.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano	6
2.3. Tilintarkastajat	6
2.4. Tarkastuslautakunnan työskentely vuonna 2022	7
3. SIDONNAISUUSILMOITUKSET	8
4. TAVOITTEIDEN JA STRATEGIAN TOTEUTUMINEN VUONNA 2022	9
4.1. Tilintarkastajan analyysi tilivuoden taloudellisesta tilanteesta	9
4.2. Tarkastuslautakunnan havainnot tavoitteiden toteutumisesta	10
5. TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOITA JA HAVAINTOJA TILIVUODELTA	11
6. TOIMENPIDE-EHDOTUKSET	21
7. ALLEKIRJOITUKSET	22

Kuvassa: Eija Maikola, lautakunnan pj Tarmo Kangas, vpj Mauri Pietilä, Tarja Huovinen, Päivi Sandell, tilintarkastaja Sinikka Niitynperä, Matti Ankelo, lautakunnan sihteeri Jenni Teuri, Mikko Saari (Kuva: Jani Virtanen)

1. PUHEENJOHTAJAN ”OMAST VINKKELIST”

Selvyyden vuoksi totean, että alla olevat mietteet ovat täysin omiani, eivätkä edusta lautakuntaa. Niistä ei ole keskusteltu jäsenten kanssa etukäteen. Tarkastuslautakuntien aloittaessa v. 1997 on puheenjohtajalle varattu tila katsaukselleen.

Tilivuoden arviointia tehtäessä koin voimakkaan ”Deja-vu ” ilmiön. Samoja asioita on käsitelty ja niistä huomautettu tilivelvollisia jo edellisissä raporteissa. Lautakunnalla oli suuri kiusaus päästää itsensä vähällä ja esittää valtuustolle viime kevään kertomus sellaisenaan vaihtamalla vain uusi päivämäärä ja valokuva. Näin emme tehneet, koska suhtaudumme arviointityöhömme vakavasti.

Emme tosin niin tosikkomaisesti kuten jotkut eräässä valtuustoryhmässä, jossa kuulemma (en ollut itse paikalla) tuotiin esille ajatus puheenjohtajan ja samalla koko lautakunnan erottamisesta kun kehtaavat nostaa kiusallisia asioita pöydälle. Koin tämän episodin parhaimmaksi palautteeksi onnistumisesta tarkastustyössämme!

Lautakunnan rooli ja resurssit

Kaikki valtuutetutkaan eivät täysin hahmota tarkastuslautakunnan roolia ja tehtäviä. Lautakunta on valtuuston asettama ja jäsenistämme viisi on aktiivisesti mukana valtuustotyössä. Tällöin lautakunta ei tietenkään voi tarkastaa eikä arvioida valtuuston toimintaa. Valtuutetun työn onnistumista arvioivat äänestäjät seuraavissa kuntavaaleissa. - Arviointimme kohde on tilivelvollisten toiminta tilikaudella. Päävastuullisia ovat silloin kaupunginhallitus sekä johtavat viranhaltijat eli operatiivinen johto. Poliittisesta johdosta puhuessamme emme siis tarkoita valtuuston puheenjohtajia vaan kaupunginhallitusta ja sen puheenjohtajaa.

Arviointimme lähtökohtana on asukasnäkökulma. Pyrimme rakentavan kriittisesti arvioimaan sitä, onko veroeuroja käytetty toimintaa ohjaavien normien mukaisesti ja kustannustehokkaasti. Samoin sitä, onko kaupunki onnistunut edistämään asukkaattensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa tasapuolisesti sekä järjestämään asukkaattensa palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla.

Tarkastuslautakunnan ensisijainen tehtävä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lautakunnan toiminnassa mukana on BDO Auditorin tilintarkastaja sekä sihteerinä hallintoasiantuntija, joka osallistuu myös valmistelutyöhön. Varsinaiseen eli omaan arviointityöhönsä lautakunnalla ei ole palkattua henkilöä.

Erityisesti lautakunnan puheenjohtaja mutta myös muut maallikkojäsenet joutuvat tekemään sellaisia valmistelu- ja kirjoitustöitä, jotka kaupungin muissa lautakunnissa ovat viranhaltijoiden kontolla. Arviointikertomuksen kohdasta 5 ja sivulta 10 eteenpäin kaikki tekstit ovat lautakunnan jäsenten laatimia. Vertailtaessa kaupunginhallituksen omaa arviota strategisten tavoitteiden toteutumisesta sen laatii virkatyönään laskentapäällikkö – kun meillä sama tehtävä hoidetaan maallikkovoimin!

Valtuutettuina emme lautakunnan suulla voi kovin voimallisesti ottaa kantaa esim. uuteen kaupunkistrategiaan oltuamme siitä valtuustossa itse päättämässä. Oma kantani on se, että UKI 2030 ”Oikeenlaista kemialla - mannapuuroa ja mansikoita” strategia oli loistava Neon 2:n tarttuvan laulun ympärille tehtynä. Mutta floppi ja huono vitsi toistaa sitä enää uudelleen. Monen

hokemaa mantraa ” strategia >> hallintosääntö >> talousarvio” voi olla nyt työlästä jalkauttaa, koska uudessa, kesäkuussa hyväksytyssä strategiassa toistettiin paljon samaa, vanhaa liturgiaa. Monessa kohtaa vain terminologiaa fiilattiin, strategisia mittareita kyllä uusittiin kattavammin. Tavoite oli laatia täysin uusi kaupunkistrategia, jolla olisi ollut aitoa, konkreettista ohjausvai-
kutusta lähivuosien tavoitteisiimme.

Hankkeitten viivästymisiä

Konsernin tavoitteena oli saada hallintosäännön kokonaisuudistus valmiiksi jo viime syksyn aikana mutta on vasta nyt käsittelyssä. Aikataulun venyminen näyttäytyy siltä, ettei kaupungin virkajohto asiaa erityisen ponnekaasti edistänyt. Kuntien hallinnossa puhutaan paljon ketteryydestä, dynaamisuudesta ja uudesta toiminta- ja kokeilukulttuurista. Liian usein isommissa hankkeissa ja uudistuksissa meillä on turhaa viivettä ja hidastelua.

On paljon puhetta mutta liian vähän tekoja ja kuitenkin ”teot ovat kauneinta puhetta”! Tai kuten edesmennyt kaupunginjohtajamme E. Lahikainen sanoi ”puheitten ja tekojen summa on vakio”. Ihmetystä herättää sekin, että kaupunki työstää kaikki suunnitelmansa ja hankkeensa konsulttivoimin. Eikö esimerkiksi kaupungin- ja talousjohtajan työajasta – SoTe- sektorin siirryttyä 1.1.2023 kokonaan hyvinvointialueelle – olisi vapautunut tarvittavia resursseja tällaisten hankkeiden valmisteluun osana omaa virkatyötään?

Raportissamme on kohta kaupungin rakennushankkeiden viivästymisistä. Sietämättömin tilanne on pääkirjaston kohdalla, jota on tähän mennessä peruskorjattu (= korjausta suunniteltu ja tehty purkutöitä) tasan kolme vuotta. Jos rakentamisen urakkatarjouksia kilpailutetaan loppukesästä niin rakennus saataisiin kirjastotoimen käyttöön aikaisintaan syksyllä 2024. Vedonlyönti siitä, kumpi valmistuu ennen eli Wintteri (jonka rakentaminen on tähän mennessä edennyt täysin aikataulussaan ja alle 1%:n muutos- ja lisätyökustannuksin) vai kirjasto käy jo kuumenna! Mutta rakennettiinhan Pietarin Iisakin kirkkoakin 40 vuotta!

Viivästymiset aiheuttavat paitsi huomattavia lisäkuluja ml. väistötilat, myös suurta haittaa tilojen käyttäjille. Kun pääsääntönä alkavat olla rakennusten korjauksiin varatun ajan tuplaantuminen ja kustannusarvion suuret ylitykset niin jotain on projektien johdossa ja – hallinnassa pahasti pielessä. Viimeaikaisista kaupungin rakennushankkeista vain jätevedenpuhdistamon laajennus on pysynyt aikataulussaan ja budjetissaan. Toki on selvää, että peruskorjaushankkeisiin sisältyy aina odottamattomia riskejä, johon sisäilmaongelmat tuovat omat haasteensa.

Kaupunginhallituksen proaktiivisuuden puuttuminen

Kirjoitin jo viime keväänä, ettei kaupunginhallitus keskity liikaa hallinnoimiseen. Ja päättämään vain niistä asioista, jotka ovat päälle kaatuneet – eli reagoidaan jo tapahtuneeseen. Visiointi, uudet avaukset ja strategiassakin mainittu kokeilukulttuuri puuttuvat. Fokuksen tulisi olla tulevaisuudessa ja asenteen proaktiivinen.

Kaupunginhallituksen kokoustekniikassa on ajoittain kompuroitu eikä jääviyksistä ole aina kannettu huolta. Kovin johdonmukaista kuvaa ei anna sekään, että hallitus itse teki vuosien 2024 – 2025 tuloveroprosentista kaksi toisistaan poikkeavaa päätöstä/esitystä (20.6. suunnitelukehyksissä se oli 8,11 % ja sitten 14.11. taloussuunnitelmassa 9,10 %).

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja ei ole edelleenkään käynnistänyt kaupunginjohtajan johtajasopimukseen tarvittavien muutosten valmistelua eikä myöskään pitänyt ”sopivin tavoin

yhteyttä kunnan asukkaisiin ja muihin sidosryhmiin”, jotka tehtävät ovat hallintosäännön 4 §:ssä vastuutettu ja delegoitu nimenomaan ja yksin hänelle.

Tilinpäätös ja hyvinvoinnin mittaaminen

Itseäni tilinpäätöksissä hieman häiritsee sen korostuminen, että joka vuosi jopa liikaa kohkaataan, tuliko edellisvuonna yli- vai alijäämää ja mitä on taseeseen kertyneen ylijäämän määrä. Toki ymmärrän, että talousarvion toteutumista mitataan ja onhan mukana myöskin toimintakertomus sekä tavoitteiden saavuttamisen arviointi. Numerot ovat tietenkin totta ja helpoin tapa mitata ja vertailla tulosta edellisvuosiin ja verrokkikuntiin, koska niihin ei jää sellaista tulkinnanvaraa kuin verbaalisessa arvioinnissa.

Se mitä numerot eivät kerro on vaikuttavuus. Kunta X voi aikaansaada samalla euromäärällä huomattavasti enemmän kuin vertailukunta Y. Tilinpäätösnumero kertoo panoksen mutta ei sillä saavutettua tuotosta.

Kunnan primäärinä tehtävänä ei voine olla se, että talous tuottaa voittoa tai ylijäämää. Olenaisiin tarkoitus on edistää asukkaiden hyvinvointia ja alueen elinvoimaa. Tarkoitan sitä, että jos mitattavissa oleva hyvinvointi tilivuoden aikana on kasvanut - niin muutaman miljoonan alijäämäisellä tilinpäätöksellä jonain vuotena ei ole siinä kontekstissa relevanttia merkitystä. – Kaupunki ei ole itseään vaan asukkaitaan varten!

Ilman selkeitä mittareita emme tiedä, kuinka kunta on onnistunut asukkaidensa hyvinvoinnin ja onnellisuuden edistämiseksi. Hyvinvoinnin mittaaminen edellyttää sekä objektiivisia mittareita, jotta nähdään, minkälaisia taloudellisia, sosiaalisia, ja yhteiskunnan tarjoamia resursseja asukkailla on käytössään oman hyvinvointinsa edistämiseen, että subjektiivisia indikaattoreita, joissa ihmiset pääsevät itse arvioimaan, kuinka tyytyväisiä he ovat omaan elämäänsä ja miten paljon he kokevat myönteisiä ja kielteisiä tunteita. Kyselytutkimuksella voitaisiin ehkäpä mitata myös onnellisuutta?

Kunnan päätöksenteko ei voi perustua vain nykyhetkeen. Olennaisen tärkeää on hyvinvoinnin sosiaalinen, ekologinen ja taloudellinen kestävyys. Joissain kunnissa laaditaan ilmasto- ja muitten raporttien lisäksi kestävyysraportti, jossa peilataan em. indikaattoreita pitemmällä aikajanelalla ja tulevia sukupolvia eli ettei taloudellinen kasvu perustu luonnon riistämiseen, ilmaston pilaamiseen eikä luontokatoon.

Meillä on edetty strategian hyvän elämän tavoitteissa ja menestystekijöissä isoja harppauksia positiiviseen suuntaan. Tällaisia ovat esimerkiksi osallisuushankkeet, yhteisöllisyyden tukeminen, kotouttaminen sekä monipuolisten kulttuuri- ja liikuntaharrastusten järjestäminen. – Hyvinvointi- ja vapaa-ajan lautakunta henkilökuntineen on ratkaisevassa asemassa luodessaan hyvinvointiohjelmallaan ja – raportillaan onnistumisen edellytyksiä eri-ikäisille ja - olosuhteissa ja taustaltaan erilaisille asukkailla.

Lämpimät kiitokset

Kaikille tarkastuslautakunnassa kuulluille vieraille. Kiitokset kesän jälkeen eläköityvälle JHT, HT Sinikka Niitynperälle, joka on yli 15 vuotta toiminut lautakunnassamme tarkkana ja osavana tilintarkastajana. Kiitokset lautakunnan jäsenille mutkattomasta yhdessä tekemisestä. Erityiskiitos lautakunnan avuliaalle ja positiiviselle sihteerillemme Jenni Teurille – eikä vähiten kahvista, hedelmistä ja voileivistä, joita ilman emme olisi selvinneet hengissä pitkistä arviointikokouksistamme! – Kiitos myös lukijalle, mikäli olet selvinnyt näin pitkälle .....

Kiitokset luottamushenkilöille ja kaupungin henkilökunnalle ammattimaisesta suhtautumisesta ja otteesta työtehtäviinne. Edessämme saattaa olla nykyistä taloudellisesti tiukemmat ajat mutta en epäile hetkeäkään, ettemme yhdessä niistäkin selviäisi – ollaanhan me pärjätty ennenkin!

Virkistävän suloista suvea kaikille!

- Tarmo Kangas –

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2. TARKASTUSTOIMINTA

2.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät ja tavoitteet

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset.

Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisina pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista. Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aiheetta.

Sen lisäksi mitä kuntalain 121 §:ssä säädetään, tarkastuslautakunnan on Uudenkaupungin kaupungin hallintosäännön (voimaan 1.1.2023) 90 §:n mukaan:

- seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi,
- huolehdittava, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa sekä,
- tehtävä aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Arvioinnin tulokset raportoidaan vuosittain valtuustolle annettavassa arviointikertomuksessa. Ennen arviointikertomuksen valmistumista tarkastuslautakunta voi antaa valtuustolle tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä. Tarkastuslautakunta voi raportoida tilikauden aikana valtuustolle myös muista merkittävistä havainnoista.

- lisäksi voidaan tarkentaa arviointikertomuksen antamisen aikataulua ja sitä, miten arviointikertomuksen havaintoihin/suosituksiin reagoidaan,
- lisäksi voidaan määrätä arviointisuunnitelman antamisesta valtuustolle tiedoksi.

2.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Jäsen

Tarmo Kangas, pj

Mauri Pietilä, vpj

Matti Ankelo

Tarja Huovinen (Veera Kaitanen 22.8.2022 saakka)

Eija Maikola

Mikko Saari

Päivi Sandell

Varajäsen

Matti Rantanen

Matti Karhu

Pentti Aitamurto

Taija Viljanen

Eija Rosendahl

Esa Aaltonen

Hanna Helin-Luotonen

2.3. Tilintarkastajat

Kaupunginvaltuusto on 10.12.2018 § 96 päättänyt hankkia tilintarkastuspalvelut tilivuosille 2019-2022 BDO Auditor Oy:lta.

BDO Auditor Oy:n määrämänä kuntalain 122 §:n mukaisena vastuunalaisena tilintarkastajana toimii JHT, HT Sinikka Niitynperä.

2.4. Tarkastuslautakunnan työskentely vuonna 2022

Päivä-määrä	Aiheita	Kuultavat
28.1.2022	Teollisuusjätevesisopimukset, väestönsuojat, Wintterin talous ja sopimukset, Uudenkaupungin kaupungin eettiset ohjeet, sidonnaisuusilmoitukset	Kim Westerholm Leena Arvela-Hellén
18.2.2022	Rakennusvalvonnan asiakastyytyväisyyskysely, tilinpäätösarvio, tilintarkastajan raportointi	Mika Pihlajaniemi Anne Takala
25.3.2022	Jätehuolto, kuntien energiatehokkuussopimukset ja hankintaprosessit, V-S hyvinvointialueen valmistelu, arviointikertomus	Jari Nikkari Janne Sjölund, aluevaltuutettu
22.4.2022	Hiilineutraalit toimintaympäristöt/ Ukipolis, TP 2021, henkilöstöraportti 2021, ukrainalaisten pakolaisten avustaminen ja kotouttaminen Uuteenkaupunkiin, arviointikertomus	Jaana Suksi, Ukipolis Atso Vainio Jukka Jokiranta Maaru Seikola Marika Lehtinen
6.5.2022	Kaupunginhallituksen arvio talouden ja strategian toteutumisesta vuonna 2021, muistio tilinpäätöksen tarkastuksesta, TP 2021/ tilintarkastuskertomus, arviointikertomus	-
13.5.2022	Kaupungin varikko, Wintterin asemakaavamuutos, kasvun ja oppimisen palvelut, tilintarkastajan raportointi, arviointikertomus	Tommi Lehtonen Leena Arvela-Hellén Arja Kitola
20.5.2022	Ukipolis, sidonnaisuusilmoitukset, arviointikertomus	Katariina Torvinen, Ukipolis
27.5.2022	Arviointikertomus	-
31.5.2022	Arviointikertomus	-
10.6.2022	Työohjelma ja kokousaikataulu syyskaudelle 2022, katselmuskäynnit/ Wintterin työmaa sekä kaupungin viher- ja virkistysalueet	Jari Nikkari Juha Hukka
2.9.2022	Sote-uudistuksen vaikutukset kaupungin henkilöstöpolitiikkaan, toimenpiteet sairaspöissaolojen vähentämiseksi, sosiaalityö/ lasten ja nuorten palvelut, tilintarkastuksen työohjelma, tarkastustoimen talousarvio 2023, tarkastustoimen talouden toteutuminen/ osavuosikatsaus 1-6	Maaru Seikola Marika Lehtinen
7.10.2022	Monialaisen hyvinvoinnin edistämistyön esittely, ikäihmisten hyvinvointia edistävät ja kuntouttavat palvelut, katselmuskäynnit/ Suvelakoti ja Merituulikoti	Jan Vuorenlaakso Kirsi Routi-Pitkänen Tanja Vuorela, Merituulikoti Tiina Rosten, Suvelakoti
18.11.2022	Wintterin rakennustyöt, ilmasto-ohjelman laatiminen, kaupungin vuokratyöyhtiöiden kuntoarviot ja korjaussuunnitelmat, arviointikertomus 2021/ lausunto toimenpiteistä	Jari Nikkari Leena Arvela-Hellén Rami Arola
16.12.2022	Vuoden 2023 talousarvio ja taloussuunnitelma 2023-2025, sote-palveluiden siirtyminen hyvinvointialueelle, tilintarkastajan raportointi, työohjelma ja kokousaikataulu kevätkaudelle 2023	Anne Takala Atso Vainio Pia Lahtinen

3. SIDONNAISUUSILMOITUKSET

Kuntalain 84§:n mukaan kunnan keskeisten luottamushenkilöiden ja johtavien viranhaltijoiden on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muistakin sidonnaisuuksista, jolla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa.

Velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksista koskee:

- kaupunginhallituksen jäseniä,
- maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavan toimielimen jäseniä,
- valtuuston ja lautakuntien puheenjohtajia sekä varapuheenjohtajia,
- kaupunginjohtajaa ja
- kaupunginhallituksen ja lautakuntien esittelijöitä.

Kuntalain 31§:n mukaan toimielimen varajäseniin sovelletaan, mitä varsinaisista jäsenistä säädetään, joten ilmoitusvelvollisuus koskee myös varajäseniä.

Jokainen ilmoitusvelvollinen on itse vastuussa sidonnaisuusilmoituksensa tekemisestä ja sidonnaisuuksissa tapahtuneet muutokset on ilmoitettava viivytyksettä.

Tarkastuslautakunta valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tietoon. Tarkastuslautakunta voi tarvittaessa kehottaa ilmoitusvelvollista tekemään uuden ilmoituksen tai täydentämään jo tehtyä ilmoitusta.

Kunnan on pidettävä sidonnaisuuksista rekisteriä yleisessä tietoverkossa.

Ilmoitusvelvollisia luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita on pyydetty tarkistamaan ilmoituksensa ensin 2.5.2023 ja myöhemmin 25.5.2023 mennessä.

Ilmoitusvelvollisia on yhteensä 70 ja ilmoitus puuttuu edelleen 4 henkilöltä.

Tarkastuslautakunta antaa ilmoitukset tiedoksi valtuustolle kesäkuun kokouksessa.

4. TAVOITTEIDEN JA STRATEGIAN TOTEUTUMINEN VUONNA 2022

4.1. Tilintarkastajan analyysi tilivuoden taloudellisesta tilanteesta

Kaupungin talous toteutui vuonna 2022 ennakoitua paremmin.

Talousarvio laadittiin noin 4,3 milj. euroa alijäämäiseksi ja toteutuma oli ylijäämää 0,2 milj. euroa. Pohitullin keittiön ja Viikaisten koulun purkamisesta aiheutuneet kertapoistot olivat 2,5 milj. euroa. Verotulot toteutuivat 1,7 milj. euroa talousarviota suurempina ja toimintatuotot 1,5 milj. euroa. Kaikkiaan verorahoitus (ml. valtionosuudet) oli 107 milj. euroa. Valtionosuudet olivat talousarvion mukaiset. Toimintakulut toteutuivat 1,4 milj. euroa talousarviota suurempina. Uudenkaupungin kaupungin ja liikelaitosten vuoden 2022 käyttötalouden nettomenot (toimintakate + poistot) olivat 98,5 milj. euroa. Vuosikate oli 8,2 milj. euroa, mikä riitti kattamaan suunnitelman mukaiset poistot 7,0 milj. euroa. Kaupungin investointimenot olivat 21,4 milj. euroa ja liikelaitosten 2,0 milj. euroa.

Velkamäärä tilinpäätöksessä 2022 on 55,6 milj. euroa kun se edellisessä tilinpäätöksessä oli 44 milj. euroa. Konsernin lainamäärä on 90 milj. euroa, kun se edellisessä tilinpäätöksessä oli 69 milj. euroa.

Omavaraisuusaste (55,2 %) heikkeni hieman. Yleisesti omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. Kertynyt ylijäämä nousi ollen 1 179 euroa per asukas, kun se vuonna 2021 oli 1 140 euroa per asukas. Asukasmäärä laski 358 henkilöllä.

Talouden tunnuslukuja

	Uusikaupunki 2022	Uusikaupunki 2021
Asukasmäärä	15 105	15 463
Vuosikate % poistoista	87,4	123,3
Vuosikate €/asukas	543,18	621,84
Lainakanta (milj. €)	56	44
Lainat € / asukas	3 680	2 839
Omavaraisuus %	55,2	60,1
Suhteellinen velkaantuneisuus %	56	48,4
Verotulot / asukas	4 779	4 388
Valtionosuudet / asukas	2 247	1 968
Toimintakate / asukas	-6 521	-5 767
Tilikauden tulos € /asukas	-78	180
Kertynyt ylijäämä € / asukas	1 179	1 140

4.2. Tarkastuslautakunnan havainnot tavoitteiden toteutumisesta

Seuraavat tavoitteet eivät toteutuneet, muut asetetut tavoitteet ovat pääosin toteutuneet.

KONSERNITAVOITTEET

- uusi hallintosääntö astuu voimaan 1.1.2023, ei toteutunut
- toimitilojen määrä vähenee 5 % 2022-2024, ei ole toteutunut tähän mennessä
- konsernin vuosikate suhteessa poistoihin vähintään 100 %, toteutui osittain 87,76 %
- Sataman liikevoitto 30 %, toteutui osittain 24,82 %

SOTE-PALVELUT

- Digitalisaation edistäminen, toteutui 50 %
- Sote-järjestelmien siirtäminen, toteutui 30 %
- Työhyvinvointi, lyhytaikaiset sairauspoissaolot eivät kasva vuodesta 2020, ei toteutunut, kasvua 2021-2022 58%

KAUPUNKISUUNNITTELU

- Sujuvat liikenne- ja joukkoliikenneyhteydet: Ukikyödin kokeilujakso päättyi joulukuussa 2022

TEKNISET PALVELUT

- katujen ja teiden kunnossapidon kustannustaso 0,76 €/m², toteutui 0,92 €/m² = 121,0 %
- Rakennusten ylläpito, Raatihuoneen korjauksen suunnittelua ei aloitettu suunnitteluresussin puutteen takia.
- Kiinteistöjen myynti, Esko Holvin kiinteistö pyritään myymään vuoden 2022 aikana, ei toteutunut

KASVUN JA OPPIMISEN PALVELUT

- Kehittyvät kumppanuudet, moniammatillisen yhteistyön omavalvontasuunnitelma on tekevä
- Laatu ja monipuolinen opetus, korkeakouluysteistyö, toteutunut vain osittain

HYVINVOINTI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT

- Toimintaympäristön parantaminen, Raatihuoneen tilat eivät vastaa nykyisiä vaatimuksia ja sisäilman kanssa on ollut haasteita

HENKILÖSTÖ

- Virat ja toimet saadaan täytettyä: Esihenkilöiden virkoja (lapsiperheidenpalvelut, vammais- palvelut) ei ole saatu täytettyä. Psykologin ja sosiaalityöntekijöiden virkoja ei saatu täytettyä.

5. TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOITA JA HAVAINTOJA TILIVUODELTA

1. TOIMIELINTEN PÄÄTÖSTEN OHITTAMINEN

Tilikauden aikana on sattunut muutamia tapauksia, joissa kaupunginjohtaja kaupunginhallituksen esittelijänä ei ole noudattanut yksiselitteistä päätöstä tai ei ole pannut tehtyä päätöstä täytäntöön. Ainakin yksi Janhuan alueen tonteista on myyty viranhaltijapäätöksellä (johon KH käytti otto-oikeutta) vastoin valtuuston vahvistamia luovutusehtoja. Kalannin koulun rehtorin valinnassa esittelijät ovat muutoksenhaussa annetuissa kaupungin vastineissa hypänneet valittajan kyytiin.

Seuraavat esimerkit osoittavat eettisten ohjeiden laatimisen tarpeellisuutta.

Suunnittelukehysten ja taloussuunnitelman tuloveroprosentti

Kaupunginhallitus vahvisti kaupunginjohtajan esittelystä 20.6.2022 § 265 yksimielisesti vuosien 2023 – 2025 taloussuunnitelman suunnittelukehykset siten, että koko tarkastelujakson aikana kaupungin veroprosentti säilyy 8,11 %:ssa. Päätöksen mukaiset kehysohjeet toimitettiin palvelukeskuksille. – Seuraavan kerran kaupunginhallitus käsitteli asiaa 14.11. talousarvion ja -suunnitelman valmistelun yhteydessä.

Vastoin kesäkuista ehdotustaan kaupunginhallitukselle ja sen hyväksymää kehyspäätöstä kaupunginjohtaja esitti nyt talousjohtajan valmisteleman ehdotuksen, jossa tuloveroprosenttia oli vuosille 2024 – 25 korotettu 0,99 prosenttiyksiköllä eli 9,10 %:iin. Esittelytekstissä ei perusteltu millään tavalla sitä, miksi esitys veroprosentista oli tällä välin muuttunut eikä myöskään tuotu esille mitään perusteita tuloveron nostamiselle vuodesta 2024 alkaen.

Kaupunginhallitus on voinut olettaa kesäkuussa tekemänsä kehyspäätöksen veroprosentteineen olevan sitova ohje lähivuosien taloussuunnittelulle. Samoin sen, että tehty päätös sitoo kaupungin viranhaltijajohtoa. Voivatko nämä olla välittämättä tehdystä päätöksestä ja muuttaa parissa kuukaudessa mielensä ja omat ehdotuksensa, kävellä toimielimen päätöksen yli täysin mielivaltaisesti?

Kaupunginjohtaja Atso Vainio on häneltä pyydytyssä vastineessaan todennut asiasta seuraavaa:

” Taloussuunnitelmaan oli perusteltua esittää varautumista veronkorotuksiin, koska talousnäkökymät ovat huonot vuodesta 2024 eteenpäin eikä tulopohja ole riittävä palveluvelvoitteiden täyttämiseen. Taloussuunnitelman suunnittelukehykset sekä taloussuunnitelma eivät ole sitovia. Mahdollisista veronkorotuksista valtuusto päättää lokakuussa 2023. Kh:n puheenjohtajisto ja valtuuston puheenjohtajaa informoitiin 10.10.2022 pj-palaverissa (en muista oliko joku heistä poissa), että taloussuunnitelman vuosia 2024-2025 ei saa tasapainoon ilman veronkorotuksia. Sama viesti tuotiin esiin valtuuston talousarvioseminaarissa 31.10.2022. Tarkastuslautakunnassa minulta ja talousjohtajalta kysyttiin esityksen perusteista valtuuston talousarviopäätöksen jälkeen 16.12.2022 ”.

Edellä kuvattu menettely ja kaupunginjohtajan vastine antavat aiheen seuraaviin kysymyksiin:

- suunnittelukehykset ja talousraamit vuosille 2024 – 25 on toimitettu palvelukeskuksille siltä kaupunginhallituksen päätöksen pohjalta, että tuloveroprosentti säilyy nykyisenä eli 8,11 %:ssa. – Kun kaupunginhallitus (ja myöhemmin valtuusto) kaupunginjohtajan esityksestä päätti nostaa tulovero%:a 9,10:een – niin onko palvelukeskuksille toimitettu uudet suunnittelukehykset korotetun veron pohjalta? – Millä vero%:lla talousjohtaja laatii rahoituslaskelmansa?

- mikäli kaupungin talousjohto veropohjan muutosesityksillään itse vesittää kaupunginhallituksen vuosittain antamat suunnittelukehykset ja - ohjeet niin onko sellaisten antaminen edes tarpeellista?

- kaupunginjohtaja on vastineessaan vedonnut siihen, ettei tulopohja ole riittävä palveluvelvoitteiden täyttämiseen. Hän ei ole kuitenkaan vv. 2024 – 25 taloussuunnitelmassa perustellut millään tavalla esitystään tuloveron korottamisesta. Millä faktatiedolla ylipäänsä on voitu syksyllä 2022 arvioida vuosien 2024 – 25 tulopohjaa?

- kaupungin käyttömenoihin ei moneen vuoteen kaupunginhallituksessa eikä – valtuustossa ole tehty karsintoja. – Onko talouden tasapainoon saattamiseen ainoa tapa käyttää tulosopeutusta (= verojen korottaminen) kuten kaupunginjohtaja esittää ?

- kaupunginjohtaja ilmoittaa informoineensa 10.10. PJ-palaverissa kaupunginhallituksen puheenjohtajistoa, että taloussuunnitelmaa ei saada tasapainoon ilman veronkorotuksia – antaen ymmärtää saaneensa heiltä ikään kuin ” siunauksen ” esittää tuloveron nostoa.

- kaupunginhallituksen puheenjohtajisto ei ole hallintosäännössä säännelty toimielin. Sillä ei siten ole minkäänlaista muodollista toimivaltaa antaa ohjeita tai ennalta hyväksyä kaupunginjohtajan toimia.

- kaupunginhallitus rakensi kesäkuun 2022 kehyspäätöksensä 8,11 tuloveroprosentille. Saman vuoden marraskuussa se oli joko unohtanut oman päätöksensä hyväksyen yksimielisesti samojen suunnitteluvuosien tuloveroksi 9,10 % - vai käyttikö kaupunginhallituksen puolesta sen ääntä puheenjohtajisto?

- selvyuden vuoksi on todettava, että lopullisesti vuoden 2024 tuloveroprosenttiin vahvistaa kaupunginvaltuusto marraskuussa.

Asiansaisten kuulemisen laiminlyönti

Kalasadaman Kiinteistöt OY:n puolesta tj. Salminen anoi syksyllä 2021 ns. EK-Auton hallin vuokratonttinsa omaksi lunastamista. Kaupunginhallitus päätti olla suostumatta myyntiin ja ehdotti Suukarin asemakaavan muutosta ym. tonttijärjestelyjä alueella. Tähän päätökseen Juhani Salminen haki muutosta oikaisuvaatimuksella, jota kaupunginhallitus käsitteli 24.1.2022. Tuossa kokouksessa äänestyspäätökseksi tuli kuulla seuraavassa kaupunginhallituksen kokouksessa sekä Salmista että kiinteistöinsinööri Leena Viljasta siitä syystä, että osapuolilla oli käydyistä neuvotteluista kaupunkisuunnittelun kanssa erilaiset ja toisistaan poikkeavat näkemykset.

Päätöksen mukaista kuulemista ei järjestetty. Salminen peruutti sittemmin oikaisuvaatimuksensa U:gin Satama OY:n tultua mukaan tonttijärjestelyihin. Kaupunginhallitus merkitsi peruutuksen tiedokseen 14.2.

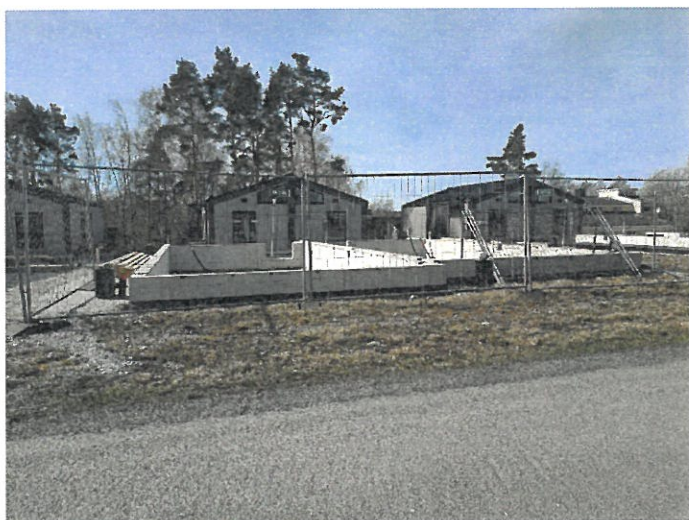
On tulkinnallista, tarkoittiko Salminen peruutusilmoituksellaan samalla luopua myös kuulemisestaan. Koska pöytäkirjoihin ei merkitä käytyjä keskusteluja niin kaupunginhallituksen olisi ollut syytä selvyiden vuoksi merkkauttaa 14.2. päätökseensä maininta, että koska oikaisuvaatimuksen peruuttamisen vuoksi asia jää sillensä, myöskään aiemmin päätettyä kuulemista ei järjestetä.

Janhuan tontin lunastus

Janhuan alueen eräitten kortteleiden luovutusehtoja muutettiin valtuuston päätöksellä 19.3.2018 siten, että tontit on mahdollista vuokrata välittömän ostamisen sijaan. Mikäli näin menetellään, tontti on mahdollista lunastaa omaksi sen tultua rakennetuksi.

Kaupunginarkkitehdin viranhaltijapäätöksellä 14.8.2018 tontti n:o 2 Janhuan 15 korttelissa on vuokrattu Venturasport OY:lle 30 vuodeksi edellä mainituin lunastusehdoin. Kyseinen, osoitteessa Pilssitie 10 sijaitseva tontti on 16.8.2022 myyty 97.711 euron kauppahinnalla arkkitehdin tekemällä viranhaltijapäätöksellä. Kaupunginhallitus käytti päätökseen otto-oikeuttaan 29.8. ja palautti asian uuteen valmisteluun. Kuitenkin kokouksessaan 3.10. kaupunginhallitus hyväksyi viranhaltijapäätöksen muuttamattomana.

Ongelmana on se, että kyseisellä tontilla sijaitsevaa rakennusta ei oltu rakennettu kaupantekohetkellä läheskään valmiiksi. Vain rakennuksen perustukset on tehty. Valtuuston päättämät ja vuokrasopimuksessa mainitut lunastusehdot eivät ole täyttyneet. – Vuokralainen ei ole täyttänyt myöskään sopimuksessa rakentamiselle määrättyä kahden vuoden määräaika, jonka kuluessa rakennus olisi pitänyt rakentaa. Tiedossa ei ole, että hakemusta rakentamiselle asetetun määräajan pidentämiseen olisi jätetty kaupungille.

Kuva: Venturasport OY:n tontista Janhua/15/2 otettu valokuva 20.4.2023

Valtuuston luovutusehtoja koskevan päätöksen mukaan kyseessä oleva tontti ei ole ollut lunastuskelpoinen rakennuksen keskeneräisyyden vuoksi. Kaupungin motiivi kaupan tekemiseen ei ole tiedossa.

Kalannin yläkoulun rehtorin virkavaali

Opetus- ja kasvatustalokunta valitsi 9.6.2021 yksimielisesti ja opetustoimenjohtaja Arja Kitolan esittelystä rehtorin määrääkaiseen virkaan Johanna Kivistön. Vaalista kanssahakijana ollut Sari Sahlgren teki lautakunnalle oikaisuvaatimuksen, jota käsiteltiin opetus- ja kasvatustalokunnan kokouksessa 11.8.2021 Esittelijänä Kitola ehdotti oikaisuvaatimusta hylättäväksi. Lautakunnassa ehdotus tuli hyväksytyksi äänin 7-4 (vastaehdotuksessa esitettiin vaatimuksen hyväksymistä).

Sahlgren haki muutosta Turun hallinto-oikeudesta, joka pyysi asiassa sekä kaupunginhallituksen että opetus- ja kasvatustalokunnan lausuntoa. Lautakunnassa Kitola esittelijänä ehdotti annettavaksi lausuntoa, jonka mukaan valitus hyväksyttäisiin. Lautakunnan äänestyksessä 20.10.2021 hyväksytyksi tuli kuitenkin äänin 6 – 5 ehdotus, jossa viitattiin lautakunnan aiemmin antamaan kannanottoon oikaisuvaatimuksen käsittelyssä 11.8.2021.

Kaupunginhallituksessa 15.11.2021 kaupunginjohtaja Vainio ehdotti kaupunginhallituksen lausuntona vaalipäätöksen kumoamista ja uuden hakukierroksen järjestämistä. Vastaehdotus, jonka mukaan valitus tulee hylätä ja virkavaali pysyttää voimassa, tuli hyväksytyksi äänin 7-4. – Valitusasiaa on käsitelty kaupunginhallituksessa vielä 29.8.2022 valittajan lisäksi kirjelmän johdosta äänestäen 7-4.

Sekä opetustoimen- että kaupunginjohtaja toimivat lojaliteetti- ja virkavastuulla. Se tarkoittaa esimiesasemassa olevan toimielimen päätöksen noudattamista ja kunnioittamista. On eettis-moraalisesti kestävämpi, jos esittelijät muutoksenhakuprosessin vastineen antovaiheessa vaihtavat kantansa valittajamyönteiseksi ehdottaen valituksen hyväksymistä ja pohjana olleen, yksimielisesti aikanaan tehdyn kollegiaalisen valintapäätöksen kumoamista.

Edellä kuvatun vaalin vaiheet eivät käytännössä edenneet näin suoraviivaisesti, vaan vastineisiin vaikutti mm. dilemma viran luonteen määrääkaisuudesta sekä Asianajotoimisto Astrean lausunnot.

2. TEOLLISUUSJÄTEVESISOPIMUKSET

Tarkastuslautakunta on jo aiemminkin huomauttanut eräitten Laitilassa sijaitsevien, erityisen kuormittavia jätevesiä tuottavien yritysten (Munax Oy, Laitilan Wirvoitusjuomatehdas Oy ja Laitilan leipä) jätevesisopimusten puuttumisesta. Sopimus on tarpeen tilanteessa, missä yrityksen jätevesi on laadultaan tai määrältään sellaista, että sillä on vaikutusta viemäriverkoston kuntoon, jäteveden puhdistusprosessin toimintaan, puhdistamolietteen laatuun tai purkuvesien tilaan.

Ympäristölupansa mukaan Vakka-Suomen Veden tulee olla tietoinen viemärintialueen jätevesien laadusta ja pitoisuuksista. Asumisjätevedet ovat samaa luokkaa kunnasta riippumatta. Yritysten kohdalla käytännössä ainoa tapa olla perillä niitten jätevesien laadusta ovat jätevesisopimukset. Poikkeavien jätevesien laatu voi vaikuttaa myös jätevesimaksun suuruuteen.

U:issa teollisuusjätevesisopimuksia on varsin kattavasti (9 kpl), Laitilassa kolme ja Kustavissa kaksi. Sopimukset tekee se vesihuoltolaitos, jonka asiakkaana ja kunnan alueella yritys on.

Laitilasta puhdistamolalle tulevan jäteveden kuormitus vaihtelee merkittävästi. Suuruusluokkaa kuvaa se, että Laitilasta tulee 1/3 kokonaisvirtaamasta mutta kuormituksesta peräti 2/3. U:ki

subventoi siten välillisesti huomattavan paljon laitilalaisyriyten toimintaa. Tuki tulee sen kautta, että U:ki ja muut kunnat (kuin Laitila) maksavat parempilaatuisesta ja kevyemmin käsiteltävästä jätevedestä saman taksan mukaisen hinnan kuin Laitila, jonka alueelta tulevat jätevedet kuormittavat selvästi enemmän jätevedenpuhdistamoa.

Kaupungin tulee selvittää, millä tavalla asia saadaan kuntoon.

3. KRÄKIN TALON VÄESTÖNSUOJATILAT

Kaupunki hankki ja rahoitti (osin valtionosuudella) vuonna 1986 kaksi noin 37 m² suuruista väestönsuojatila Kiinteistö Oy Koulukatu 7:stä. Toisen eli talon oman vss-tilan rakentaminen ja sen rahoittaminen olisi yksiselitteisesti kuulunut kiinteistöyhtiölle itselleen ja ilman, että kaupungin olisi pitänyt olla siinä missään roolissa.

Toisen vss-tilan rakentamista perusteltiin sillä, että se palveli linja-autoaseman ja muuta liikuvaa väestöä eli että se oli ns. yleinen väestönsuojatila. Tilojen käyttö ja merkitys on tällä hetkellä epäselvä sen vuoksi, että väestönsuoja-asiat siirtyivät ensin pelastuslailla (laki 379/2011) kunnilta pelastustoimen vastuulle ja sitten 1.1.2023 alkaen hyvinvointialue Varhalle. Asia pitää ensi tilassa selvittää.

4. VIESTINNÄN YLEISET OHJEET

Kuntalain 29 §:n mukaan ”kunnan toiminnasta on tiedotettava asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kunnan tulee antaa riittävästi tietoja kunnan järjestämistä palveluista, taloudesta, kunnassa valmistelussa olevista asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä päätöksistä ja päätösten vaikutuksista. Kunnan on tiedotettava, millä tavoin päätösten valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa.”

Hallintosäännön 6 §:n (KAUPUNGIN VIESTINTÄ) mukaan ”kaupunginhallitus hyväksyy yleiset ohjeet viestinnän ja tiedottamisen periaatteista sekä nimeää viestinnästä vastaavat vi-
ranhaltijat”. Vaikka hallintosääntö on ollut voimassa jo vuodesta 2015, ei ohjeita ole saatu aikaiseksi.

Kaupunginhallitus on vastineessaan vuoden 2021 arviointikertomuksesta todennut ”valtuusto on 11.12.2017 päättänyt, että elinkeinopalvelujen talousarviosta poistetaan viestintäkoordinaattori (45.000 euroa) ja edelleen että ”viestintä on johdon tehtävä ja toimintamalli viestinnälle on luotu kuluvan vuoden projektien aikana” ja vielä ”sosiaalisessa mediassa Uusikaupunki näkyy hyvin”. - Siihen huomautukseen, miksei hallintosäännön edellyttämiä kaupungin viestinnän ohjeita ei olla laadittu, kaupunginhallitus ei ole vastannut. Siitäkään, millainen ”toimintamalli viestinnälle on luotu projektien aikana”, ei ole havaintoa.

Tosiasia on, ettei viestintäohjeita ole laadittu. Mikäli sellaisia ei KH:n mielestä tarvita, uudesta hallintosäännöstä kyseinen 6 § voitaneen poistaa tarpeettomana.

5. HALLINTOSÄÄNNÖN TARKISTAMINEN

Hallintosäännön muuttamisen tarve oli esillä heti uuden valtuustokauden alkaessa 1.8.2021, jonka vuoden joulukuussa valtuusto muutti ainoastaan hulevesisäännöksiä ja jäätiin odottamaan uuden kuntastrategian laatimista. Sellaista ei saatu vaan tyydyttiin 13.6.2022 päivittämään vain joiltain kohdin vanhaa ”UKI 2030 Oikeenlaista kemialla”.

Talousarvion konserni- ym. tavoitteiden mukaan uuden hallintosäännön piti tulla valmiiksi 31.12.2022 mennessä. Näin ei tapahtunut vaan sääntöön tehtiin ainoastaan soten siirtymisen hyvinvointialueelle aiheuttamat pakolliset muutokset.

Uutta hallintosääntöä ei ole tähän mennessä saatu voimaan. Siitäkään huolimatta, että valtuustokausi on jo puolessa välissä.

6. PÄÄKIRJASTON YM. RAKENNUSKOHTEITTEN VIIVÄSTYMISET

Tarkastuslautakunta nosti esille jo edellisessä raportissaan kaupungin monissa rakennuskoh-teissa havaitut ongelmat ehdottaen mm. ulkopuolisen konsultin palkkaamista tekemään selvi-tystä. Samat rakennushankkeiden ongelmat jatkuivat myös tilivuonna.

Pääkirjasto

Pääkirjaston toiminta siirrettiin väistötiloihin kesäkuussa 2020. Varsinaisen peruskorjauksen käynnistymiseen (tarjouspyynnön arvioitu aika on vasta loppukesällä) on kulunut poikkeuk-sellisen pitkä, yli kolmen vuoden aika suunnitteluineen ja eriasteisine purkutöineen. - Kirjas-ton tilojen käyttöön tulee vähintään neljän (4) vuoden keskeytys, joka tuottaa huomattavan suurta haittaa paitsi kirjaston lainaus- ja muulle toiminnalle mm. näyttelytilojen puuttuessa sekä myös henkilöstölle. Peruskorjauksen keston pitkittyminen aiheuttaa hankkeelle suuria li-säkustannuksia, kun otetaan vielä huomioon väistötilojen vuokrakustannukset (8.545 euroa /kk eli 102.540 euroa/v).

Kalannin koulukiinteistöt

Yläkoulun remontin valmistuminen on pitkittynyt toistuvasti eikä valmistu ennen koulun tu-levaa kesälomaa. Osa oppilaista käy koulua parakeissa ja muissa väistötiloissa, joista aiheutuu huomattavia lisäkuluja ja - vaivaa. Opiskelu em. olosuhteissa ei voi olla täysipainoista.

Männäisten sisäilmaongelmaisista koulurakennuksista (Koivula, Kuusela ja Mäntylä) on pu-huttu vuosikaudet ilman, että siihen on löytynyt ratkaisua. Yhteistyö ja kommunikaatio tekni-sen palvelukeskuksen ja opetushenkilöstön välillä ei ole ollut rakentavan sujuvaa. Lisäksi kau-pungin poliittisella johdolla ei tunnu olevan näkemystä eikä pitemmän aikavälin suunnitelmaa siitä, mikä / mitkä tilat jäävät alakoulun käyttöön yläkoulun oppilaitten Winteriin siirtymisen jälkeen elokuussa 2025 alkaen eikä siitä, mikä on muitten tilojen kohtalo?

A - Sairaala

Sairaalan tilat ovat pääosin terveystalokäytössä ja Varhalle vuokrattuina. Peruskorjauksen lopullinen hinta ei ole vielä tiedossa, koska loppuselvitys on tekemättä. Parkkipaikan valaistus on edelleen kesken ja keittiösiiven purkaminen tekemättä.

Kaupungilla tilojen omistajana riittää vielä korjattavaa mm. maanalaisissa yhdystunneleissa, joiitten kuntoa ei ole tarkkaan selvitetty, vaikka niistä on suora yhteys sairaalatiloihin. – Vanha terveystalokeskus on pois käytöstä ja edelleen purkamatta.

Merituulikoti

Remontin kustannukset ovat jo ylittyneet, samoin aikataulu on menossa pitkäksi. Korjaustyön neliökustannuksen ollessa yli 2.000 euron olisi uudisrakentaminen ilmeisesti tullut edullisemmaksi? Onko Merituulikodin eri osastojen remonteissa varmistettu se, että Varha tulee ne vuokraamaan?

Tekninen infra

Kaupungin pinta-ala on huomattavan suuri kaikkine liitosalueineen, joka aiheuttaa suuria haasteita sekä maanalaisen putkiverkoston että katujen, teitten ja valaistuksen osalle.

Kaupunki on panostanut huomattavan paljon kaupunkikeskustan (Alisenkadun kaksi korttelia) sekä Kaupunginlahden kunnostamiseen ja viihtyvyyden kohentamiseen. Näissä voidaan puhua jopa ylikorjaamisesta.

Ovatko muut kaupunginosat ja liitosalueet jääneet kokonaan paitsioon? Katujen kunto on erittäin monissa paikoin ala-arvoisella tasolla, eikä asfaltoimiseen vuosittain varattu määräraha riitä alkuunkaan niiden kuntoon saattamiseen.

7. KAUPUNGINJOHTAJAN JOHTAJASOPIMUS

Kaupunginjohtaja Atso Vainion kanssa laadittu johtajasopimus on vuodelta 2012 eikä sitä ole kertaakaan tarkistettu. Ei siitäkään huolimatta, että kuntalain asiaa koskevat säännökset, toimintaympäristö kuten myös kaupunginjohtajan tehtävät ovat merkittävästi muuttuneet viimeistään soten voimaantulon myötä.

Vastuu johtajasopimuksen valmistelusta on hallintosäännön 4 §:n nojalla kaupunginhallituksen puheenjohtajalla. Lautakunta huomautti asiasta jo edellisessä kertomuksessaan. Vastineessaan kaupunginhallitus totesi, ettei sopimuksen päivittämiseksi ole ollut tarvetta eikä siihen voida tehdä muutoksia yksipuolisesti.

On erikoista, jos koko kaupungin organisaation operatiivisesta johtamisesta vastaavan viranhaltijan johtajasopimuksen päivittämiseksi edelleenkään nähdä tarvetta. Uusi valtuustokausi alkoi 1.8.2021, kaupungin strategia uusittiin 13.6.2022 ja 1.1.2023 tapahtui hyvinvointialueitten perustamisen myötä kuntahistorian suurin rakennemuutos.

Johtajasopimukseen tarvittavien muutosten valmistelun vastuutaho on selkeästi määritelty kaupunginhallituksen puheenjohtajalle. Perustellusti voi kysyä, mikä olisi sellainen olosuhde-muutos, joka antaisi aiheen aloittaa johtajasopimuksen päivitys, jos edellä esitetyt eivät siihen riitä?

8. EETTISTEN OHJEIDEN LAATIMINEN

Tarkastuslautakunta toi jo yli vuosi sitten (tarkla 28.1.2022 § 7) kaupunginhallituksen tietoon sen, ettei Uudellakaupungilla muiden kaupunkien tapaan ole laadittuna minkäänlaista eettisten ohjeiden säännöstöä. Tämä puute on noussut esiin myös FCG:n vetämässä hallintosäännön ja organisaation muutostyössä.

On selvää, että kuntia kaikessa toiminnassaan ohjaa lainsäädäntö ja muut juridiset normit. Eettisten ohjeiden tarkoitus on ilmentää sitä, miten haluamme kaikessa toiminnassa näkyvän

U:gin tärkeänä pitämät arvot ja toimintatavat ja millä tavalla kaupungin poliittinen ja virkamiesjohto edistää eettisten arvojemme toteutumista.

Eettisten ohjeiden avulla U:gin kaupunki edistää strategiassaan päätettyjen arvojensa mukaista toimintaa ja kannustaa työntekijöitään, luottamushenkilöitään ja viranhaltijoitaan toimimaan avoimesti, yhteistyötä ylläpitäen ja toisiaan kunnioittavasti.

Vaikka tarkastuslautakunta myös vuoden 2021 arviointikertomuksessaan esitti eettisten ohjeiden laatimista, niin kaupunginhallitus ei ole reagoanut esitykseen mitenkään.

9. KAUPUNGIN HENKILÖSTÖ

Uudenkaupungin palveluksessa oli tilivuoden lopussa 1159 henkilöä, joista vakinaisessa työtai virkasuhteessa 904.

Vakinaisen henkilöstön määrä väheni 7 henkilöllä kun taas määräaikaisessa työsuhteessa olevien määrä kasvoi 2 henkilöllä.

Vuoden vaihteessa sosiaali- ja terveystalvöjien henkilöstö siirtyi Varsinais-Suomen hyvinvointialueen (VARHA) palvelukseen 596 henkilöä.

Henkilöstön keski-ikä oli 46,9 vuotta, kun kunta-alalla keskimäärin se on 45,5 vuotta.

Vaihtuvuus on kasvanut merkittävästi eli 13,83 % kun se vuotta aiemmin oli 9,86 %, joten strateginen tavoite ei toteutunut. Eniten lähtövaihtuvuutta oli sosiaali- ja terveystalvöjissa.

Kaupungin strategisena painopisteenä oli sairauspoissaolojen määrä. Niitä kertyi yhteensä 22786 kalenteripäivää eli 19,7 päivää/ henkilö. Sairauspoissaolojen määrä nousi edellisestä vuodesta (18274 kalenteripäivää eli 15,7 päivää/henkilö). Kasvua on tapahtunut pääasiassa lyhyissä poissaoloissa (+52 %) kun taas pitkät sairauspoissaolot ovat vähentyneet. (-19 %). Henkilöstön terveysperusteisissa poissaoloissa kasvua on edelleen ollut mielenterveydenhäiriöissä ja tuki- ja liikuntaelinten sairauksissa.

Aktiivisen tuen toimintamalli, jolla tuetaan henkilöstön työssä jaksamista on hyvä tavoitteiltaan ja tärkeä ennaltaehkäisevä toimenpide. Lisää aktiivisia toimenpiteitä tarvitaan henkilöstön työhyvinvoinnin lisäämisessä.

10. UUDENKAUPUNGIN VERROKKIKAUPUNKIEN MÄÄRITTÄMINEN

Tarkastuslautakunnassa on vireillä kyselyn tekeminen muutamalle väestömäärältään Uudenkaupungin kokoluokkaa oleville kaupungeille siitä, millaisia henkilöresursseja niillä on tarkastuslautakuntien valmistelu- ja arviointityöhön.

Tässä yhteydessä on huomattu, ettei kaupungilla ole selkeää, ennalta määriteltyä listausta siitä, mitkä kaupungit olisi valikoitu asukasmäärältään, elinkeino- ja ikärakenteeltaan yms. kriteereillä Uudenkaupungin verrokkikunniksi. Talous- ja muissa seminaareissa on vertailtu varsin kirjavasti Uuttakaupunkia milloin mihinkin kuntaan.

Vertailutiedoilla vastaavien kuntien eri palvelujen yksikkökustannus- ym. tiedoista voisi olla konkreettista hyötyä arvioitaessa oman palvelun hintaa / edullisuutta.

Tarkastuslautakunta suosittaa kaupunginhallitusta listaamaan 5 – 6 verrokkikuntaa Uudellekaupungille.

ONNISTUMISIA / MYÖNTEISTÄ PALAUTETTA:

Osallistava budjetointi (OSBU)

Valtuustoaloitteen pohjalta käynnistynyt osallisuushanke sai kuluvan vuoden talousarvioon 65.000 euron määrärahan. Ensi vaiheessa mukaan on otettu kaikki neljä entistä liitosaluetta (Kalanti, Lokalahti, Pyhämaa sekä maalaiskunta/ saaristo). Talven mittaan eri työpajoissa on kerätty asukkaiden ideoita ja ajatuksia kohteista, joista äänestyksen perusteella toteutetaan kärkihankkeet. – Ensi vuonna tarkoitus on toteuttaa hanke myöskin kantakaupungin alueella.

Mikään määräraha talousarviossa ei ilman työpanosta jalostu konkreettiseksi tekemiseksi. Eriyisesti Sonja Stenman, Leena Arvela-Hellén sekä Jan Vuorenlaakso ovat aktiivisen innostavina olleet edistämässä ja jalkauttamassa osallisuushanketta.

Kunta ei ole olemassa itseään vaan asukkaitaan varten. Tästä johtuen kaikki hankkeet, joissa luodaan edellytyksiä kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien aktiiviselle toteutumiselle ovat kannatettavia ja positiivisia.

Kiinteistöselvityksen laatiminen

Kaupunginvaltuusto päätti tilivuoden joulukuussa vuoden 2023 talousarvion käsittelyn yhteydessä hyväksyä esityksen, jonka mukaan kuluvan vuoden kesäkuun valtuustoon tuodaan teknisen toimen ja kaupunkisuunnittelun investointien etenemisestä tilanneselvitys, jonka pohjalta valtuusto voi (teknisen lautakunnan ja kaupunginhallituksen käsittelyn pohjalta) tehdä investointeihin mahdolliset täsmennykset tai muutokset alkuperäisen budjetin investointeihin. Kaupungilla on omistuksessaan ja myös osin vuokrattuna huomattavan suuri rakennus- ja kiinteistökatanta. Wintterin valmistuttua moni koulu- tai muu tila käy tarpeettomaksi ja erityisesti Kalannin kouluissa on lisäksi jatkuvia sisäilmaongelmia.

Ns. kiinteistöjen salkutuksesta on yli viisi vuotta. Kaupungin kiinteistöjen ym. tilojen inventointi ja tulevina vuosina kaupungin itsensä tarvitsemien tai hyvinvointialueelle vuokrattavien tilojen kokonaisarviointi pelkästään lähes 40 miljoonan suuruinen korjausvelka huomioiden on välttämätöntä tehdä pikaisesti. – Hankkeeseen on tilattu selvitys Inspira OY:lta.

Lautakuntien toiminta

Tarkastuslautakunta on kuullut keskeisten lautakuntien (ympäristö- ja lupalautakunta, tekninen lautakunta, opetus- ja kasvatuslautakunta sekä hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta) puheenjohtajien näkemyksiä johtamiensa lautakuntien toiminnasta. Lautakuntien johtaminen on selkeästi osaavaa ja asiantuntevaa. Kunnan toimielimissä puheenjohtajan rooli on ratkaiseva arvioitaessa näitten työn onnistumista. Hyvä puheenjohtaja osaa inspiroida ja aktivoida jäsenet mukaan toimintaan. Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnan kohdalla tarkastuslautakunta suosittelee lisäosaamisen ja -tiedon hankkimista erityisesti HYTE-tavoitteista ja -kertoimesta sekä kunnan roolista hyvinvoinnin edistämässä verrattuna hyvinvointialueen tehtäviin. Uutta hallintosääntöä laadittaessa lautakuntien valtaa ja tehtäviä ei tule ainakaan vähentää.

Teknisen lautakunnan kokoukset pidetään pääsääntöisesti etänä Teamsin välityksellä. Koronarajoitusten lopullisesti poistuttua menettelyä ei voi pitää hyvänä käytäntönä. Samassa tilassa kasvokkain pidettävä kokous on perinteinen tapa kokousta, josta Teams antaa mahdollisuuden järjestää jotain tiettyä, lyhyttä asiaa varten joustavan tavan tehdä päätöksiä. – Hallintosääntö sinänsä hyväksyy molemmat kokoustavat.

Kulttuuripalvelut

Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut on onnistunut toiminnassaan taiteen ja kulttuurin osalta. Kulttuuripalvelut tuottivat koronarajoitusten poistuttua useita laadukkaita konsertteja ja teatteriesityksiä, jotka täyttivät Crusell-salin. Alakerran näyttelytilassa oli kuukausittain vaihtuvia monipuolisia taidenäyttelyitä.

Uudenkaupungin museo on tuottanut kävijöilleen elämyksiä ja tietoa paikkakunnan historiasta. Vaihtuvien näyttelyiden lisäksi koko Wahlbergin museotalo esittelee uusikaupunkilaisten menneisyyttä. Museokävijöitä osallistetaan järjestämällä tekemistä sekä aikuisille että lapsille. Museon toimesta on järjestetty myös suosittuja hautausmaan opastuskierroksia. Museo toimii aktiivisesti eri somekanavilla.

Ukikytyi

Ukikytyi-kokeilu toteutettiin kahdessa puolen vuoden jaksossa. Se sai hyvän vastaanoton ja suosion kaupunkilaisten keskuudessa ja kohtuullisen ison käyttäjäkunnan. Valtakunnallisella tasolla Ukikytyi herätti runsaasti positiivista huomiota. Joulukuussa kaupunginvaltuusto päätti äänestyksen jälkeen, että kokeilua ei jatketa. Valtuusto hyväksyi ponnin, jonka mukaan paikallisliikenteen kehitystyötä jatketaan Ukikytyi-kokeilun kokemusten perusteella.

Ukrainalaiset pakolaiset

Ukrainan pakolaisten vastaanotossa ja kotouttamisessa on onnistuttu hyvin. Venäjän hyökättyä helmikuussa 2022 Ukrainaan Uuteenkaupunkiinkin on tullut satoja pakolaisia, pääosin naisia ja lapsia. Heille järjestettiin nopeasti hätämajoitusta. Pakolaisia on autettu sekä kaupungin toimin että vapaaehtoisvoimin. Ukrainaa on tuettu myös materiaaliitoimituksin. Kaupunki lahjoitti Ukrainalle 10 000 euron avustuksen.

Loppuvuodesta ukrainalaisia lapsia oli liki jokaisessa koulussa ja päiväkodissa. Heille on perustettu valmistavan opetuksen ryhmiä eri kouluihin. Ukrainalaisia on palkattu ohjaajiksi kouluihin ja päiväkoteihin. Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut ovat järjestäneet yhteistyössä MLL:n ja urheiluseurojen kanssa lapsille toimintaa ja harrastuksia sekä hankkineet heille urheilu- ja musiikkivälineitä.

Monitoimijatalo Wintteri

Wintterin urakka- ja palvelusopimukset voitiin allekirjoittaa rakennusyhtiö SRV:n kanssa tammikuussa 2022. Viikaisten koulun purkutyö käynnistyi heti. Varsinaiset rakennustyöt alkoivat toukokuussa ja peruskivi muurattiin juhannusviikolla. Rakennustyö on edennyt täysin suunnitelmien mukaan aikataulussa. Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi kesäkuussa hankkeelle 1,2 miljoonan euron liikuntapaikka-avustuksen.

6. TOIMENPIDE-EHDOTUKSET

Tarkastuslautakunta saattaa arviointinsa tulokset ja huomiot kaupunginvaltuuston tiedoksi ja käsiteltäväksi.

Kaupungin rakennus- ja peruskorjauskohteiden jatkuvasti toistuvien viivästysten ja kustannusten ylitysten vuoksi KH:n tulee lopultakin selvittää, onko niissä kysymys resurssien alimitoituksesta, kaupunkisuunnittelun ja muun teknisen toimen yhteistyön sujumattomuudesta, projektijohtamisen ja projektihallinnan tai muista organisaation ongelmista.

Kuten tarkastuslautakunnan huomioita kohdan 1. esimerkit osoittavat, muutamassa tapauksessa on toimittu omavaltaisesti ja vastoin toimielinten päätöksiä. Virkavastuu ja lojaliteettivelvoite edellyttävät viranhaltijoiden toimimista tehtyjen päätösten mukaisesti. Julkisessa hallinnossa laillisuusperiaate ja normien noudattaminen ovat keskeisiä oikeusturvan takeita.

7. ALLEKIRJOITUKSET

2.6.2023

Tarmo Kangas

Mauri Pietilä

Matti Ankelo

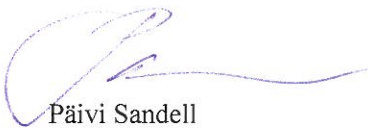
Tarja Huovinen

Eija Maikola

Mikko Saari

Päivi Sandell